

de
goede
grap
van

NORMAN FOREMAN

Een roman
over een moeder,
een zoon...

... en een
onvergetelijke
roadtrip

julietta henderson

julietta henderson

de goede grap van

NORMAN

FOREMAN

**Een roman over een moeder, een zoon...
en een onvergetelijke roadtrip**

De Fontein

1

sadie

Toen ik werd geboren hingen mijn ingewanden drie weken lang buiten mijn lichaam. Dat verwacht je niet, maar het is niet half zo ongewoon als je denkt. Op elke 3.999 baby's die worden geboren met alles keurig op zijn plek en dichtgelast, zoals het hoort, is er één baby zoals ik. Niemand weet precies waarom. Dat is het lot, zei mijn vader altijd.

In die drie weken, terwijl ik met mijn armen en benen wijd in een couveuse lag als een broodje warm vlees in een snackbar-vitrine, verzamelde zich elke ochtend een groep dokters om te bespreken hoe briljant ze waren en om mijn ontsnapte organen, die tot hun juiste grootte aan het krimpen waren, heel voorzichtig, stukje bij beetje op hun plek te leggen.

Tenminste, zo vertelde mijn moeder het altijd. Volgens mijn vader kwamen de dokters elke ochtend om de couveuse staan om te bespreken wat ze eens zouden kiezen voor de lunch: mijn dikke darm of mijn lever. En of ze er dan friet bij wilden of een salade. Dus nu weet je meteen bijna alles wat je moet weten over mijn ouders.

Op de laatste dag dat mijn organen van hun vrijheid konden

genieten, duwde de chirurg het allerlaatste stukje door de spleet in mijn buik en toen alles, naar ik aanneem, op zijn plek lag, naaide hij de spleet dicht. Ze verklaarden me heel en ontsloegen me om thuis aan mijn leven te beginnen alsof er nooit iets was gebeurd.

Behalve dan dat zelfs toen er een eind kwam aan de controles in het ziekenhuis en het litteken dat altijd op mijn buik heeft gezeten vervaagde tot een smal zilverachtig naadje, ik het daarachter altijd voel trekken, al zolang ik me kan herinneren. Het was een gevoel dat ik nooit echt kon omschrijven, en dat altijd aan de vlezige randjes begon te knagen als iets slecht ging, of juist te goed. Of zomaar, voor de lol. Om me eraan te herinneren dat die onderdelen van me die nooit precies pasten er zomaar weer uit konden glippen. *Als het ons uitkomt, Sadie. Wanneer dan ook.*

Pas toen ik mijn eigen zoon voor het eerst in mijn armen hield, trok die voortdurende doffe druk van het bij elkaar houden van het litteken weg. Toen de zuster dat glibberige, verkreukelde bundeltje jongen op mijn borst legde, verstevigde ik mijn greep op een handvol ziekenhuislaken terwijl mijn wereld om zijn as kraakte, met een bons op een fijne plek tot stilstand kwam en eindelijk de goede kant op stond.

Ik voelde het litteken pas weer trekken toen een ander jongetje doodging, en dat ik daar niet klaar voor was, was nog wel het minste. Want tegen die tijd stond er heel wat meer op het spel dan alleen mijn eigen stomme ingewanden die naar buiten konden stromen. Ik was doodsbang en ik had geen idee hoe ik het allemaal weer goed moest maken. En daarmee weet je in feite alles wat je over me moet weten.

2

norman

Comedyregel nummer 1: het gaat om je timing.

Het gaat om je timing. Comedyregel nummer 1, volgens Jax. Want als puntje bij paaltje komt: als je je grap goed weet te timen, komt de lach. Zegt hij. Nou, dat van dat puntje en paaltje weet ik niet, maar wat ik wel weet is dit: die regel werkt ook andersom. Want als je timing verkeerd is, dan kun je er geen ene moer meer aan doen. Dan ben je de sjaak.

Recht voor je uit staren en nergens aan denken. Dat is een wereldberoemde Jax Fenton-tactiek voor als je je in de nesten hebt gewerkt. Hij beweert dat het altijd werkt, en hij kan het weten. Het punt is alleen dat het misschien niet helemaal klopt. Want als ik recht voor me uit staar, zie ik alleen die grote glimmende houten kist en in plaats van nergens aan, denk ik aan alles. En er is heel veel alles. Zoals of er licht naar binnen komt door de kieren, en of ze Jax zijn Frankie Boyle Tramadol Nights-tourshirt aangetrokken hebben. En of degene die hem daar straks in doet wel weet dat hij graag op zijn zij slaapt.

De gigantische korst op mijn borst voelt zo strak gespannen

dat ik niet te diep durf in te ademen. Straks knapt hij en zit mijn nieuwe blouse helemaal onder het bloed. *Recht voor je uit staren.* Ik beweeg een heel klein beetje, zodat ik de kist bijna niet kan zien achter een stel hoofden, en mijn arm die van mama raakt. Als ik haar voel, ontspant de troep op mijn borst meteen en kan ik bijna-lekker inademen. Bijna voluit. Totdat het steekt in mijn hele rug en die steek als een raket doorketst tot in mijn tenen. Ik weet vrij zeker dat ik hem hoor lachen. *Het gaat om je timing, sukkel.*

Dat weet ik trouwens ook. Dat je niet op je timing kunt vertrouwen, hoe goed die ook was in het verleden. Zelfs als je zo supergrappig bent als Ronnie Barker of Dave Allen of Bob Mortimer. Of Jax.

Want ook al jat je elke doordeweekse ochtend wat geld uit je moeders portemonnee voor snoep, ook al laat je de deur van je stiefvaders auto per ongeluk expres op een kier zodat de kat naar binnen kan glippen en op de stoelen kan pissen, en ook al ben je verreweg het lastigste kind van de hele school, als je elf jaar bent, en 297 dagen, en volgens de ambulancebroeders ergens tussen de twaalf en de zestien uur, nu doodgaan was echt heel slecht getimed.

Recht voor je uit staren en nergens aan denken.

3

sadie

Ik zat klem aan het eind van de kerkbank, en toen ik tegen Norman aan leunde, voelde ik de spanning en het loslaten van zijn armen terwijl zijn kleine jongenshanden zich steeds even tot vuisten balden. De dichtgeknoopte manchetten van zijn mouwen kwamen met elke beweging een klein beetje omhoog om het spoortje psoriasis te tonen dat zich triomfantelijk uitstrekte tot de tweede knokkels. Zijn gezicht stond volkomen uitgestreken. Droge ogen die recht voor zich uit staarden.

‘Hou vol. Nog even volhouden, jongen. Je redt het wel,’ mompelde ik geruststellend. Telepathisch. Maar Norman bleef zijn handen dichtknijpen en strekken en toen zag ik dat zijn borst de tijd bijhield, en omhoog en omlaag kwam op de beweging van zijn handen. Ik wist ook wat er dreigde te gebeuren onder de dunne stof van zijn blouse, dus toen had ik nóg iets om me zorgen over te maken.

Het leek er eerlijk gezegd niet op dat mijn boodschap doorkwam, misschien omdat mijn beste telepathische moederlijke geluid werd overstemd door die andere, veel luidere stem die een luizenleventje leidde in mijn hoofd. *Wat ben je toch een loser,*

Sadie. Als je dit al niet eens kunt. Hij hield zich niet in, zoals gewoonlijk.

De dominee, die Jax nog nooit had ontmoet, verklaarde dat er nu een eind aan diens leven was gekomen, en mensen schuifelden zo snel ze konden de bankjes uit, alsof de dood hier nog rondhing, op zoek naar gezelschap. Ze stootten tegen onze knieën, zeiden zachtjes sorry, en hun overstromende verdriet kwam allemaal op ons terecht. Alsof we dat er ook nog wel bij konden hebben. De kluit mensen schoof door het middenpad en week achterin weer uiteen, terwijl de ouders van Jax begonnen aan hun tocht van een miljoen kilometer, en zonder om te kijken voelde ik dat Josie Fenton heel even aarzelde toen ze ons passeerden. Maar toen waren ze weg. En de blik van mijn zoon bleef gefixeerd op een of ander onzichtbaar punt dat zich, hoopte ik vurig, ver, ver achter dit gruwelijke moment bevond.

Een dikke veertig minuten nadat de laatste persoon vertrokken was, pakte ik Normans dichtstbijzijnde hand en omvatte die voorzichtig met de mijne. De kilte van de lege kerk had zich diep in mijn gebeente genesteld en ik schrok van de warmte van zijn rauwe knokkels in mijn handpalm. De stem in mijn hoofd begon eerst fluisterend, maar toen steeds harder onzin uit te kramen en Normans hand bleef een stijve vuist. Maar ik had die stem niet nodig omdat ik een minuut of achtendertig ervoor zelf de conclusie al had getrokken. Ik had hier absoluut niet genoeg voor in huis.

4

Er zijn vier mannen die Normans vader weleens zouden kunnen zijn. Ik weet hoe dat overkomt, maar het is nog een redelijk alternatief vergeleken met het andere scenario, waarbij er nog wel een paar meer mogelijke vaders hadden kunnen zijn, als de omstandigheden daarnaar waren geweest.

Maar goed, wie ook maar het winnende Y-chromosoom heeft geleverd dat zich een weg naar mijn eierstokken baande op een rivier van bier en frisdrank, kwam de eerste twaalf jaar van Normans leven nooit echt ter sprake. Vooral omdat ik mezelf er min of meer van overtuigd had dat hij genoeg aan mij had en verder niemand nodig had. En Norman had me eerlijk gezegd ook nooit een reden gegeven om aan die overtuiging te twifelen, al maakte ik nog zo'n potje van mijn ouderlijke taken. En een potje was het vaak, geloof me. En dat doe je vast, op basis van deze eerste indruk.

Ik wist helemaal niks over jongetjes totdat ik moeder werd van eenetje. Ook al is een jongen in theorie gewoon een kleinere versie van een man, en ook al dacht ik duidelijk dat ik daar op een gegeven moment heel erg veel verstand van had. In mijn ervaring

hadden mannen in het algemeen een niet al te ingewikkelde gebruiksaanwijzing. Dus als je er eentje mee naar huis nam, dan kreeg je meestal precies wat er op zijn verpakking stond. Had je die maar moeten lezen. Maar het blijkt dus dat een jongen totaal iets anders is dan een man, want een gebruiksaanwijzing, die had ik wel kunnen gebruiken. En als je zo'n jongetje mee naar huis neemt, heeft hij je hart al fijngeknepen in zijn mollige babyknuistje nog voor je de drempel over bent. En dat fijnknijpen gaat door.

Ik heb mijn zoon Norman genoemd omdat er niemand was om het me af te raden. En omdat ik het een leuke naam vond. Dat kon weleens mijn eerste misser zijn geweest, en wie weet, misschien had ik wel geluisterd als iemand me had gezegd dat Charlie of Harry of Freddie een lichtere last zou zijn voor een kind om te dragen, en om de rest van zijn leven mee rond te lopen. Dat andere kinderen, en zelfs volwassenen, die verdomme beter horen te weten, een stuk of duizend wrede manieren weten te verzinnen om die met liefde uitgekozen naam te gebruiken om jouw kind omlaag te halen. Dat het heel misschien niet mijn allerbeste idee was om een postmillennial baby te vernoemen naar een comedian uit de jaren vijftig. Maar je moet weten dat het ook weer niet mijn allerslechtste idee was.

Het feit dat zijn voornaam onze achternaam als staart kreeg was waarschijnlijk mijn tweede fout. En hoewel ik zelf altijd vond dat Norman Foreman best lekker bekt, moet ik de eerste nog tegenkomen die het daar van harte mee eens is. Op Jax na, dan.

‘Coolste naam ooit, Normie!’ Coolste kind ooit.

Vóór Jax had Norman nog nooit een beste vriend gehad. Sterker nog, als ik heel eerlijk ben had hij überhaupt nog nooit een vriend gehad. Maar toen Jax zich aandiende op Alverton Community Primary en als zesjarige een bak Oost-Londense bravoure uitstortte over zijn met stomheid geslagen boerse klasgenootjes

in Cornwall, was het bij Norman liefde op het eerste gezicht. Alleen, zoals altijd als hij iets echt heel graag wil, leunde hij beleefd achterover en wachtte op zijn beurt.

Het kostte Jax nog geen week om alle kinderen in de klas van zich te vervreemden, en bijna alle meesters en juffen, voor hij Norman zag zitten en besloot dat die weleens zijn allerlaatste kans kon zijn op een beste vriendje. Dat was zes jaar geleden, en vanaf het moment dat ze hun deal sloten toen ze samen twee weken moesten nablijven, omdat ze de inhoud van de tassen van alle kinderen in hun klas hadden verwisseld (de uitspraak: Jax zo schuldig als de neten, Norman schuldig aan het zonder ervaring en daarom zonder succes op de uitkijk staan), kon je die twee met geen scalpel van elkaar scheiden. Ik durf er geld om te verwedden dat er geen twee jongetjes waren op de hele planeet die zó anders waren en toch om de een of andere reden zó goed klikten. Ze waren de ‘Fucking Rolls-fucking-Royce onder de fucking beste vrienden’, zoals Jax het zo welbespraakt uitdrukte.

Maar Jax ging dood. En zo kwam het dat ik op het soort van dag waarop onze zoons eigenlijk een balletje hadden moeten trappen in het park, of op het strand achter honden aan hadden moeten rennen met hun vriendjes, naast mijn lieve jongetje zat in een kerk vol natte wangen. Ik deed ontzettend mijn best om niet te denken aan dat andere brutale, ongewassen, fantastische jongetje dat maar een paar meter bij ons vandaan lag. En ook al was er geen schijn van kans dat het zou gebeuren, toch verwachtte ik ergens dat elk moment het deksel van die kist kon schuiven, en dat er een gastje met een woeste bos haar schaterend tevoorschijn zou springen en zou schreeuwen: ‘*Genept, stelletje sukkels!*’

Want dat was Jax’ houding ten opzichte van het leven, het universum en de rest. Hij ging er gewoon vol voor. Zo arriveerde hij bijna dagelijks bij ons thuis, lichaamslengten voor op Norman. Onze deurklink hing nauwelijks nog op zijn plek omdat hij hem altijd met zoveel kracht omlaag duwde, gevolgd door een volko-

men overbodige karateschop, voor alle zekerheid. Vervolgens sprintte hij de gang door, regelrecht naar de koektrommel, en liet het aan Norman over om de nog naklapperende deur zachtjes achter hem dicht te doen.

Ik werd altijd laaiend als ik het dodelijk verwonde stuk muur zag waar de deurklink dag in dag uit tegenaan geramd werd. Maar in de weken na Jax' overlijden zag ik hoe Norman naar dat afbrokkelende gat in het stucwerk keek als hij erlangs liep, en dan dankte ik in stilte de leugenachtige, volkomen onbetrouwbare klusjesmannen die altijd 'vier uur' zeiden, maar waarschijnlijk 'vier juni' bedoelden.

Dat gat is alles wat er nog over is van Jax bij ons thuis, en het vreet zich een weg door de muur alsof het tanden heeft.

5

norman

Comedyregel nummer 1: zorg dat je altijd weet waar de grap naartoe gaat.

Jax zegt dat je, als je niet weet waar je naartoe gaat, ook niet kan weten of je je doel hebt bereikt, en daar valt geen speld tussen te krijgen, Normie. Niet dat ik dat zou willen, want het klinkt behoorlijk logisch. Ik bedoel, stel je voor dat je elke ochtend zomaar de deur uitging, zonder te weten waar je naartoe moet. Hoe weet je dan of je moet stoppen als je bij de bushalte bent, en niet gewoon moet doorlopen tot aan het strand? Of zelfs nog verder? Of als je niet wist wanneer je de bus uit moet voor school: dan zou je dus de hele dag rondjes door Penzance en Newlyn rijden.

Volgens Jax werkt het met een grap precies zo. Want je moet weten waar de clou ligt voor je op weg gaat, anders blijf je rondjes lopen, op zoek naar een uitweg. En er is niks grappigs aan iemand die eindeloos rondjes loopt, al zijn er uitzonderingen en volgens mij is Dave Allen er eentje.

Mama zegt dat er niemand is op de hele wereld met een brein

dat werkt zoals dat van Jaxy, en ik weet bijna wel zeker dat ze gelijk heeft. Ik denk dat het komt doordat hij de coolste gast is van deze en elke andere planeet, maar hij zegt dat het komt doordat het net is alsof hij een megagrote ideeënfabriek in zijn hoofd heeft, en die kan hij niet stilleggen, al zou hij het proberen. Wat hij gelukkig nog nooit heeft gedaan, anders hadden we niet steeds zo superveel lol.

Zoals die keer dat ik voorstelde om een comedy-dvd-marathon te houden, zodat we eindelijk voor eens en voor altijd konden bepalen wie we de beste vonden. Jax zei dat we dan wel een plan moesten opstellen om het goed aan te pakken, en zo bedacht hij de Dope DVD-avond. We maakten een echt programmaboekje met een lijst van de dvd's die we wilden bekijken, precies in de volgorde waarin we ze wilden bekijken, en zelfs met de pauzes voor als we wilden plassen of een tosti maken, of warme chocolmel en zo. En dan trokken we onze comedy-outfits aan, omdat Jax zei dat je je dan beter kon inleven, en we maakten zelfs een toegangskaartje, waarop stond: 'Toegang voor 1 persoon voor de Dope DVD-avond', zodat we mama ook konden uitnodigen. En ze kwam, en het was de leukste zaterdagavond ooit, ook al hebben we zo zitten lachen dat we helemaal vergaten om te bepalen wie we het beste vonden, en nu zal ik dus nooit weten op wie Jaxy zou hebben gestemd.

Een andere keer zaten we gewoon in mijn kamer te praten over welke kaas volgens ons het beste smolt en, *bam!*, Jax bedacht meteen het experiment: de ultieme strijd der kazen! We maakten een spandoek van een oud kussensloop en daar schreven we 'U.S.D.K.!' op, omdat de hele naam niet paste, en mama nam ons mee naar de supermarkt en daar kochten we een hele lading van allerlei verschillende soorten kaas. Zelfs hele dure. En toen stelde Jax een lijst op met alle kaasnamen, en hij maakte vijf kolommen met als koppen: 'Smelt lekker', 'Smelt nog lekkerder', 'Smelt super', 'Waardeloos' en 'Echt compleet waardeloos'. Dan konden

we daar onze vinkjes en kruisjes in zetten. Het bleek dat we die laatste twee kolommen helemaal niet nodig hadden, want die bleven allebei helemaal leeg, maar toen bedachten we een hele coole grap over dat we nog nooit een kaas tegengekomen waren die we niet mochten. Dus dat waren twee ideeën uit de fabriek voor de prijs van één.

Jax bedenkt de allerbeste dingen als hij eigenlijk iets anders hoort te doen, zoals huiswerk, of slapen, of de vuilnisbakken aan de straat zetten voor zijn moeder. Of als hij zit te kijken naar een benefietshow voor arme kinderen op tv, en hij zomaar uit het niets zegt: ‘Norman, we moeten een mega-geniaal supersonisch comedyplan bedenken, zodat we weten wat ons doel is.’ En ik wist één ding zeker: als Jax een doel had, dan wilde ik erbij zijn als hij dat bereikte.

Toen we het Vijfjarenplan van Jax en Norman af hadden, zei Jax: ‘Norman Foreman, jij bent de bom en ik ben de bommenwerper en er is geen hond die ons nu nog kan stoppen.’ En ik wist meteen dat hij gelijk had, want niet alleen wisten we nu honderd procent zeker waar we naartoe gingen, we wisten ook precies hoe we daar moesten komen. Namelijk door om 19.15 uur, op de eerste vrijdag van augustus de trein te pakken, met twee keer overstappen.

Lees verder in *De goede grap van Norman Foreman*

Eerste druk april 2021

Oorspronkelijke titel *The Funny Thing about Norman Foreman*

Oorspronkelijke uitgever Bantam Press, an imprint of Transworld Publishers

Copyright © 2020 by Julietta Henderson

The moral right of the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2021 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Anna Livestro

Omslagontwerp Baqup op basis van een ontwerp van © Beci Kelly/TW

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 261 5203 0

ISBN e-book 978 90 261 5204 7

ISBN luisterboek 978 90 261 5513 0

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.